

Gostiteljske rastline

Bakterija po svetu okužuje več kot 300 rastlinskih vrst, tako lesnate kot tudi zelnate, gojene in prosto rastoče rastline. V Evropi so bile okužbe odkrite na **gospodarsko pomembnih rastlinah**: oljkah, breskvah, mandljevcih, češnjah, vinski trti. Najbolj pogosto okužene **okrasne rastline** so bile mirtolistna grebenuša, oleander, lavanda, rožmarin in kavovec. Okužbe so bile potrjene tudi na **prosto rastočih rastlinah**, kot so divji špargelj, navadna žuka in druge.

Bolezenska znamenja

Na okuženih rastlinah se pojavljajo ožigi in nato sušenje listov ter odmiranje posameznih delov rastlin. Nekatere rastline lahko propadejo. Pri različnih gostiteljskih rastlinah so bolezenska znamenja različna, včasih okužene rastline ne kažejo znakov okužbe. Pogosto jih na videz ne moremo razlikovati od splošnih znakov sušenja.

Prvi znaki sušenja poganjkov na oljkah.

Obraščanje okuženih oljk v Italiji: okuženi so tudi novo izrasli poganjki.

Bolezenska znamenja na okuženem oleandru.

Sušenje okuženih mirtolistnih grebenuš na Korziki.

Sušenje okužene navadne žuke.

Xylella fastidiosa, nevarnost za številne rastlinske vrste

Javna služba zdravstvenega varstva rastlin

Območje	Ustanova
Osrednja Slovenija	Kmetijski inštitut Slovenije Hacquetova 17, SI-1000 Ljubljana, T: +386(0)1 280 5262 F: +386(0)1 280 5255 O: +386(0)1 28052 66/67/68/69 info@kis.si www.kis.si
Severovzhodna Slovenija	Kmetijsko gozdarski zavod Maribor Vinarska ulica 14, SI-2000 Maribor T: +386(0)2 228 4900 F: +386(0)2 251 9482 O: 090 93 98 12 info@kmetijski-zavod.si www.kmetijski-zavod.si
Celjska in Koroška regija	Inštitut za hmeljarstvo in pivovarstvo Slovenije Cesta Žalskega tabora 2, SI-3310 Žalec T: +386(0)3 712 1600 F: +386(0)3 712 1620 O: +386(0)3 712 1660 tajnistvo@ihps.si www.ihps.si
Zahodna Slovenija	Kmetijsko gozdarski zavod Nova Gorica Pri Hrastu 18, SI-5000 Nova Gorica T: +386(0)5 335 1200 F: +386(0)5 335 1260 O: 090 93 98 15 entolab@go.kgzs.si www.kmetijskizavod-ng.si
Jugovzhodna Slovenija	Kmetijsko gozdarski zavod Novo mesto Šmihelska cesta 14, SI-8000 Novo mesto T: +386(0)7 373 0570 F: +386(0)7 373 0590 tajnistvo@kgzs-zavodnm.si www.kmetijskizavod-nm.si

Območni uradi inšpekcije za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin pri Upravi RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin

OU Ljubljana: 01 234 45 50	OU Maribor: 02 238 00 00
OU Kranj: 04 231 93 00	OU Murska Sobota: 02 521 43 40
OU Nova Gorica: 05 330 22 70	OU Ptuj: 02 798 03 60
OU Koper: 05 663 45 00	OU Celje: 03 425 27 70
OU Novo mesto: 07 393 42 25	OU Postojna 05 721 15 50

Laboratorijska diagnostika

Nacionalni inštitut za biologijo
Večna pot 111, SI-1000 Ljubljana
T: +386(0)31 670 335 | F: +386(0)1 257 3847
labfito@nib.si | www.nib.si

XylVec

NIB
NACIONALNI INŠTITUT ZA BIOLOGIJO

Kmetijsko gozdarska zbornica Slovenije
KMETIJSKO GOZDARSKI ZAVOD
NOVA GORICA

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KMETIJSTVO, GOZDARSTVO IN PREHRANO
UPRAVA REPUBLIKE SLOVENIJE ZA VARNOST HRANE, VETERINARSTVO IN VARSTVO RASTLIN

Izdano v okviru projekta CRP V4-1603, XylVec, 2017, ki ga sofinancira Javna agencija za raziskovalno dejavnost RS iz državnega proračuna in MKGP. Avtorji slik: partnerji projekta XylVec (NIB in KGZ-NG), UVHVVR in SRAL de Corse.

Prenos bolezni

Bakterijo lahko z okuženih območij prenesemo z okuženimi rastlinami, lokalno pa okužbe širijo nekatere žuželke. V južni Italiji je to **navadna slinarica** (*Philaenus spumarius*), ki je razširjena tudi pri nas.

Ukrepi

Zaradi nevarnosti širjenja bolezni na nova območja so bili sprejeti ukrepi na ravni EU, ki jih določa izvedbeni sklep 2015/789/EU. Vsi ukrepi so namenjeni temu, da bi bolezen izkoreninili oziroma zadržali njeno širjenje, če izkoreninjenje ni več mogoče.

Po laboratorijski potrditvi okužbe je treba odstraniti okužene rastline ter izvajati preventivno sekanje potencialno okuženih rastlin.

Za več kot 200 rastlinskih vrst veljajo omejitve pri premeščanju z območij kjer so bile odkrite okužbe, v EU ter pri uvozu iz tretjih držav.

Pozor!

Obstaja veliko tveganje, da se bo ta nevarna bakterija razširila z okuženih območij z okuženim sadilnim materialom gostiteljskih rastlin. Zato je potrebna previdnost pri nabavi sadilnega materiala tako oljk kot tudi drugih gostiteljskih, predvsem okrasnih rastlin, vključno s kavovci.

Več informacij o bakteriji *Xylella fastidiosa* lahko preberete na spletni strani Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin:

www.uvhvvr.gov.si/si/delovna_podrocja/zdravje_rastlin

Če opazite sumljiva bolezenska znamenja, pokličite **fitosanitarne inšpektorje na Območnih uradih Uprave za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin** ali na eno izmed ustanov **Javne službe zdravstvenega varstva rastlin**.

Mirtolistna grebenuša (Polygala myrtifolia) je zaradi bogatih cvetov priljubljena grmičasta okrasna rastlina predvsem v toplejših predelih. Ob okužbi se suši in lahko popolnoma propade. Okužena rastlina je lahko izvor okužbe za druge rastline.

 YLVEC

Bakterija *Xylella fastidiosa*

povzroča hude bolezni lesnatih rastlin. Posledice okužb so sušenje, hiranje in v nekaterih primerih tudi propadanje rastlin.

Na jugu Italije v pokrajini Apulija je bakterija povzročila obsežno propadanje oljčnikov in s tem veliko gospodarsko škodo. V Evropi so bili izbruhi bolezni odkriti tudi v Franciji in Španiji.

Pozor! Če opazite bolezenska znamenja, takoj ukrepajte!